

ЗАКОН за политическите партии

Обн., ДВ, бр. 28 от 1.04.2005 г., в сила от 1.04.2005 г., изм. и доп., бр. 102 от 20.12.2005 г., изм., бр. 17 от 24.02.2006 г., в сила от 1.05.2006 г., изм. и доп., бр. 73 от 5.09.2006 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., доп., бр. 78 от 28.09.2007 г., изм. и доп., бр. 6 от 23.01.2009 г., доп., бр. 54 от 16.07.2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 99 от 17.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 9 от 28.01.2011 г., изм., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., бр. 68 от 2.08.2013 г., изм. и доп., бр. 71 от 13.08.2013 г., в сила от 13.08.2013 г., бр. 19 от 5.03.2014 г., в сила от 5.03.2014 г., доп., бр. 32 от 5.05.2015 г., изм., бр. 95 от 8.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г., изм. и доп., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г., изм., бр. 98 от 9.12.2016 г., доп., бр. 86 от 27.10.2017 г., изм., бр. 17 от 26.02.2019 г., бр. 50 от 25.06.2019 г., в сила от 25.06.2019 г., изм. и доп., бр. 60 от 30.07.2019 г., в сила от 30.07.2019 г., изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г., изм. и доп., бр. 104 от 8.12.2020 г., в сила от 1.01.2021 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда учредяването, регистрацията, устройството, дейността и прекратяването на политическите партии.

Чл. 2. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическите партии са доброволни сдружения на граждани с изборителни права, съгласно българското законодателство.
(2) Политическите партии съдействат за формиране и изразяване на политическата воля на гражданите чрез избори или по други демократични начини.
(3) Политическите партии използват демократични средства и методи за постигане на политическите си цели.

Чл. 3. Организации, които не са политически партии, не могат да участват в избори.

Чл. 4. Организацията и дейността на политическите партии се осъществяват въз основа на Конституцията, законите и в съответствие с техните устави.

Чл. 5. (1) Политическите партии не могат да използват в своите символи герба или знамето на Република България или на чужда държава, както и религиозни знаци или изображения.
(2) Символите на политическите партии не могат да накърняват общочовешките ценности и да противоречат на добрите нрави.

Чл. 6. Политическите партии провеждат своите публични прояви, отправят обръщения и съставят документите си на български език.

Глава втора УЧРЕДЯВАНЕ, РЕГИСТРАЦИЯ И ДЕЙНОСТ НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

Чл. 7. Учредяването и дейността на политическите партии са публични.

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Гражданин с избирателни права съгласно българското законодателство може да участва в учредителното събрание на политическа партия само ако не членува в друга партия.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.).

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., доп., бр. 78 от 2007 г., изм., бр. 6 от 2009 г., бр. 98 от 2016 г.) Не могат да членуват в политическа партия военнослужещите, служителите в областта на вътрешната сигурност и обществения ред, следователите, прокурорите, съдиите, служителите в дипломатическата служба, както и други лица, за които със специален закон е забранено членство в политическа партия.

(2) При постъпване на служба лицата по ал. 1 подписват декларация, че не членуват в политическа партия.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическа партия се учредява по инициатива на най-малко 50 граждани с избирателни права съгласно българското законодателство, които образуват инициативен комитет.

(2) Инициативният комитет приема учредителна декларация в писмена форма.

(3) В учредителната декларация по ал. 2 се определят основните принципи и цели на политическата партия.

(4) Инициативният комитет публикува най-малко в един национален ежедневник учредителната декларация и открива подписа за набиране на членове-учредители.

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Всеки гражданин с избирателни права съгласно българското законодателство може да се присъедини към подписката чрез саморъчно попълнена и подписана декларация за индивидуално членство по образец, утвърден от инициативния комитет, до провеждането на учредителното събрание.

(2) С декларацията по ал. 1 гражданинът изразява личната си воля за членство в политическата партия и декларира, че приема основните принципи и цели на политическата партия от учредителната декларация и че не членува в друга политическа партия.

(3) Декларация по ал. 1 подписват и членовете на инициативния комитет.

Чл. 12. (1) (Доп. - ДВ, бр. 73 от 2006 г.) Политическа партия се образува на учредително събрание, което се провежда на територията на Република България в срок до три месеца от датата на приемане на учредителната декларация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Учредителното събрание на политическата партия е законно, ако на него присъстват най-малко 500 граждани с избирателни права съгласно българското законодателство, подписали декларация по чл. 11.

Чл. 13. (1) Учредителното събрание на политическата партия приема устав на политическата партия с най-малко 500 учредители.

(2) Учредителното събрание избира ръководни и контролни органи на политическата партия съгласно приетия устав.

Чл. 14. (1) Уставът на политическата партия съдържа:

1. наименованието на политическата партия и нейните символи;
2. седалището и адреса на управление;
3. целите и начините за постигането им;
4. ръководните и контролните органи;
5. правилата относно представителството на политическата партия;
6. реда за свикване, избиране и освобождаване на ръководните и контролните органи и техните правомощия;

7. реда за възникване и прекратяване на членството;
8. правата и задълженията на членовете;
9. правилата за създаване на партийни структури и техните права и задължения;
10. правилата за определяне размера на членския внос;
11. правилата за набиране и разходване на средства и за разпореждане с партийно имущество;
12. условията и реда за прекратяване на политическата партия.

(2) Не се допуска повтаряне на наименованието или абривиатурата на друга партия, както и прибавянето към тях на думи, букви, цифри, числа или други знаци.

(3) (Нова – ДВ, бр. 32 от 2015 г.) Не се допуска повтаряне на наименованието или абривиатурата на коалиция, регистрирана в Централната избирателна комисия за участие в последните избори за народни представители, или на наименованието на съществуваща парламентарна група, както и прибавянето към тях на думи, букви, цифри, числа или други знаци. Тази забрана не се прилага при наличие на съгласие в писмена форма с нотариална заверка на подписите на лицата, представляващи коалицията или на ръководството на парламентарната група.

Чл. 15. (1) (Доп. – ДВ, бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г., изм., бр. 17 от 2019 г.) Политическата партия се регистрира в публичен регистър на политическите партии в Софийския градски съд. Публичността на регистъра се осигурява чрез интернет страницата на съда при спазване изискванията за защита на личните данни.

(2) Политическата партия се регистрира в съда по писмена молба от органа на партията, който съгласно устава я представлява, подадена в срок до три месеца от датата на провеждане на учредителното събрание.

(3) За регистрация политическите партии са длъжни да представят в съда:

1. учредителна декларация;
2. протокол от учредителното събрание;
3. устав на партията;
4. (изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) списък, съдържащ трите имена, ЕГН, постоянен адрес и саморъчен подпис на не по-малко от 500 членове - учредители на партията, граждани с избирателни права съгласно българското законодателство;
5. декларации за индивидуално членство по чл. 11;
6. нотариално заверени образци от подписите на представляващите политическата партия;
7. (изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) списък, съдържащ трите имена, ЕГН и постоянен адрес на не по-малко от 2500 членове;
8. нотариално заверена декларация от ръководството на политическата партия за автентичността на документите по т. 3, 4 и 7;
9. удостоверение за уникалност на името.

(4) Документът по ал. 3, т. 9 се издава от Софийския градски съд по ред, определен от него.

Чл. 16. В едномесечен срок от подаването на молбата по чл. 15, ал. 2 Софийският градски съд в открито заседание с призоваване на молителя и при участие на прокурор разглежда молбата по реда на Гражданския процесуален кодекс, като се произнася с решение в 14-дневен срок от заседанието.

Чл. 17. (1) В регистъра на Софийския градски съд се вписват следните обстоятелства:

1. наименованието на политическата партия;
2. седалището и адресът на управление;
3. уставът на политическата партия;
4. имената на членовете на ръководните и контролните органи на политическата партия;
5. имената на лицата, които съгласно устава представляват политическата партия;
6. прекратяването на политическата партия;

7. имената, съответно наименованието и адресът на ликвидаторите;

8. настъпилите промени в обстоятелствата по т. 1 - 7.

(2) Вписванията се извършват при условията и по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г., доп., бр. 86 от 2017 г.) Решението по молбата за регистрация подлежи на обжалване или протест в 7-дневен срок от узнаването му пред Върховния касационен съд независимо от предпоставките за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) В 14-дневен срок от подаване на жалбата или протеста по ал. 1 Върховният касационен съд се произнася с решение, което е окончателно.

(3) Софийският градски съд в 7-дневен срок от влизане в сила на решението за регистрация вписва политическата партия в регистъра на политическите партии.

(4) Политическата партия придобива качество на юридическо лице от деня на вписването на политическата партия в регистъра на политическите партии в Софийския градски съд.

Чл. 19. Решението на съда за вписване на политическата партия в регистъра се обнародва в "Държавен вестник" в 7-дневен срок от представянето му.

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическите партии представят в Софийския градски съд извлечение от протокол, с който се удостоверява проведено заседание на техния върховен орган, определен с устава на партията, независимо дали са налице обстоятелствата, подлежащи на вписване, в срок до един месец от провеждане на заседанието.

Чл. 20. (1) Политическите партии могат да създават свои местни структури на териториален или тематичен принцип и по местоживееене.

(2) Политическите партии могат да създават свои младежки, женски и други организации.

(3) Политическите партии не могат да създават свои структури по месторабота в търговски дружества, кооперации, еднолични търговци, юридически лица с нестопанска цел и религиозни институции, в държавни, областни или общински администрации, както и да се намесват в управлението и дейността им.

(4) Политическите партии не могат да създават детско-юношески структури, обединяващи лица под 18-годишна възраст, религиозни и военизирани структури.

Глава трета

ИМУЩЕСТВО, ФИНАНСИРАНЕ И РАЗХОДВАНЕ НА СРЕДСТВА

Чл. 21. (Доп. – ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) Дейността на политическите партии може да се финансира от собствени приходи и от държавна субсидия.

Чл. 22. (1) (Доп. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическите партии не могат да извършват стопанска дейност, освен в случаите по чл. 23, ал. 1, т. 6.

(2) Политическите партии нямат право да учредяват и да участват в търговски дружества и кооперации.

Чл. 23. (1) Собствените приходи на политическите партии са приходите от:

1. членски внос;
2. собствени недвижими имоти;
3. дарения и завещания от физически лица;

4. (отм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г., нова, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) дарения от юридически лица и еднолични търговци;
  5. (доп. - ДВ, бр. 73 от 2006 г.) лихви по парични депозити в банки и доходи от ценни книжа, доколкото това не противоречи на чл. 22;
  6. издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио- и аудиовизуални материали с партийно-пропагандно съдържание.
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г., отм., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.).
  - (3) Политическите партии могат да ползват заеми от банки в размер до две трети от отчетените в Сметната палата приходи за предходната календарна година.
  - (4) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) В приходите по ал. 3 се включват държавната субсидия и приходите по ал. 1, т. 1, 2, 5 и 6.
  - (5) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г., бр. 95 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) Непаричните приходи по ал. 1 се оценяват по реда на чл. 26, ал. 2 от Закона за счетоводството.

Чл. 24. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 6 от 2009 г.) (1) (Предишен текст на чл. 24 - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) Политическите партии не могат да получават:

1. (доп. - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) анонимни дарения под каквато и да е форма;
  2. (доп. - ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) средства от юридически лица и от еднолични търговци, които имат просрочени публични задължения и/или са регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим;
  3. средства от религиозни институции;
  4. средства от чужди правителства или от чуждестранни държавни предприятия, чуждестранни търговски дружества или чуждестранни организации с идеална цел.
- (2) (Нова - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) Политическите партии не могат да получават движими и недвижими вещи за безвъзмездно ползване, както и безвъзмездни услуги под каквато и да е форма, от субектите по ал. 1, т. 2, 3 и 4.
  - (3) (Нова - ДВ, бр. 9 от 2011 г., отм., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.).
  - (4) (Нова - ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) Политическите партии не могат да използват безплатно публичен административен ресурс.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., бр. 6 от 2009 г., бр. 68 от 2013 г., бр. 50 от 2019 г., в сила от 25.06.2019 г.) (1) Държавна субсидия се предоставя на:

1. политическите партии, които на последните избори за народни представители са получили не по-малко от едно на сто от действителните гласове в страната и извън страната, с изключение на гласовете по чл. 279, ал. 1, т. 6 от Изборния кодекс;
  2. коалициите, които на последните избори за народни представители са получили не по-малко от 4 на сто от действителните гласове в страната и извън страната, с изключение на гласовете по чл. 279, ал. 1, т. 6 от Изборния кодекс.
- (2) Държавната субсидия, предоставяна на всяка коалиция по ал. 1, т. 2, се разпределя между партиите, включени в състава на коалицията, според коалиционно споразумение, а при липса на такова се разпределя пропорционално на броя на народните представители от отделните партии.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2019 г., в сила от 25.06.2019 г.) (1) Годишният размер на държавната субсидия на всяка политическа партия или коалиция по чл. 25, ал. 1 се определя, като действителните гласове, които е получила съответната партия или коалиция, се умножават по размера на държавната субсидия за един получен действителен глас. Размерът на държавната субсидия за един получен действителен глас се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) Министърът на правосъдието със заповед определя документите, които партиите и коалициите по чл. 25, ал. 1 трябва да представят за предоставяне на държавната субсидия, и сроковете за представянето им. При непредставяне в срок на някой от документите, при непълноти или нередности в тях държавната субсидия не се превежда до тяхното представяне, съответно отстраняване.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) Държавната субсидия се предоставя ежегодно от бюджета на Министерството на правосъдието на партиите по чл. 25, ал. 1, т. 1 и на партиите, включени в състава на коалициите по чл. 25, ал. 1, т. 2, на четири части: до 30 април, до 30 юни, до 30 септември и до 20 декември на съответната година. Държавната субсидия се предоставя на равни части, освен в случаите по чл. 27. Министерството на правосъдието превежда държавната субсидия по банкова сметка, посочена от съответната партия по изречение първо.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) При промяна на обстоятелство по ал. 2, свързано с предоставянето на държавната субсидия, представителите на съответната партия или коалиция уведомяват Министерството на правосъдието в 7-дневен срок от настъпването на промяната.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) В 7-дневен срок от предоставянето на съответната част от държавната субсидия Министерството на правосъдието публикува на интернет страницата си информация за предоставената субсидия по политически партии. Когато партиите са от състава на коалиция, се публикува и общата сума, предоставена на коалицията.

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., бр. 6 от 2009 г., бр. 99 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., доп., бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г., изм., бр. 50 от 2019 г., в сила от 25.06.2019 г.) (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) Необходимите разходи за държавната субсидия по чл. 25 се планират по бюджета на Министерството на правосъдието за съответната година. Планираните разходи са индикативни. Когато планираните разходи по бюджета на Министерството на правосъдието са недостатъчни, допълнителни средства за тази цел се осигуряват по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси.

(2) В годината на произвеждане на избори за народни представители, както и когато въз основа на акт се налага годишният размер на държавната субсидия да бъде преизчислен за определен период, чл. 26 се прилага със следните изключения:

1. годишният размер на държавната субсидия за партиите и коалициите се определя по следната формула:

$$S = A \times C \times D / B,$$

където:

S е годишният размер на държавната субсидия за съответната партия или коалиция;

A е годишният размер на държавната субсидия за един получен действителен глас;

B е броят на календарните дни в годината;

C е броят на дните от 1 януари на съответната година до деня преди изборния ден/деня преди влизането в сила на акта включително или от изборния ден*/деня на влизането в сила на акта до деня преди следващия изборен ден*/деня преди влизането в сила на акта включително или до 31 декември на съответната година;

D е броят на действителните гласове, получени от съответната партия или коалиция;

* при произвеждане на повече от едни избори за народни представители в съответната година;

2. държавната субсидия по т. 1 се предоставя в сроковете по чл. 26, ал. 3, а при обективна невъзможност – съответно в следващия определен в чл. 26, ал. 3 срок.

Чл. 28. (1) (Изм. – ДВ, бр. 50 от 2019 г., в сила от 25.06.2019 г., бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) Централната изборителна комисия предоставя на Министерството на правосъдието данните по чл. 25, ал. 1, чл. 26, ал. 1 и чл. 27.

(2) Получената държавна субсидия не може да се предоставя за обезпечение на вземания на трети лица.

Чл. 28а. (Нов - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическите партии декларират пред Сметната палата разкритите от тях банкови сметки в 14-дневен срок от откриването им.

Чл. 29. (1) (Предишен текст на чл. 29 - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическите партии разходват средствата си за подготовка и участие в избори, за осигуряване работата на партийните структури, за организационни разходи по провеждане на мероприятия и за други присъщи за дейността на партията разходи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Политическата партия създава и води публичен регистър, в който се вписват:

1. (доп. – ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) лицата по чл. 23, ал. 1, т. 3 и 4 и видът, размерът, стойността и целта на направеното дарение или завещание;
2. (изм. - ДВ, бр. 9 от 2011 г., бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г., доп., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) декларация от лицата по чл. 23, ал. 1, т. 3 и 4 за произхода на средствата, в случаите когато дарението е в размер над една минимална работна заплата;
3. наименованията на социологическите и рекламните агенции, както и на агенциите за осъществяване на връзки с обществеността, които работят с партията;
4. обстоятелствата по чл. 17;
5. притежаваните недвижими имоти;
6. (изм. - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) разпоредителните сделки с движимо или недвижимо имущество, чиято стойност надхвърля 1000 лв.;
7. (нова - ДВ, бр. 9 от 2011 г., отм., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.);
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) годишните финансови отчети и отчетите за предизборните кампании.

(3) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Обстоятелствата по ал. 2 се вписват в регистъра в 14-дневен срок от възникването им.

(4) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) Публичността на регистъра по ал. 2 се осигурява чрез интернет страницата на политическата партия.

Чл. 30. (1) Всяка партия определя конкретно лице или лица, които отговарят за приходите, разходите и счетоводната отчетност на партията.

(2) Политическата партия представя в Сметната палата в срок до 30 дни от съдебната си регистрация имената и длъжностите на лицата по ал. 1, а при промяна в лицата - в 7-дневен срок от извършване на промяната.

(3) (Нова - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 30 от 2013 г., в сила от 26.03.2013 г., бр. 71 от 2013 г., в сила от 13.08.2013 г.) Лицата по чл. 17, ал. 1, т. 4 и 5 декларират своето имущество, доходи и разходи в страната и в чужбина по реда на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни и други длъжности.

(4) (Нова - ДВ, бр. 73 от 2006 г., отм., бр. 30 от 2013 г., в сила от 26.03.2013 г., нова, бр. 71 от 2013 г., в сила от 13.08.2013 г.) Редът по ал. 3 не се прилага по отношение на политически партии, които не получават държавна субсидия.

Чл. 31. (1) (Изм. – ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) Държавата и общините предоставят безвъзмездно на политическите партии, които имат парламентарна група или

достатъчен брой народни представители да образуват такава, помещения за осъществяване на тяхната дейност.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) Помещения по ал. 1 могат да се предоставят и на партии, които на последните избори за народни представители са получили не по-малко от едно на сто от действителните гласове в страната и извън страната, с изключение на гласовете по чл. 279, ал. 1, т. 6 от Изборния кодекс.

(3) Предоставянето на помещения на политически партии се извършва съгласно Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост.

Чл. 32. (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2005 г., изм., бр. 6 от 2009 г., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) (1) Политическите партии, на които са предоставени помещения по чл. 31, заплащат експлоатационните разходи, ако има такива.

(2) Предоставените помещения на политически партии не може да се преотдават под наем и да се преотстъпват за ползване. Такива помещения може да се ползват съвместно по договор с трети лица само за цели, пряко свързани с дейността на партията. В тези помещения не може да се извършва стопанска дейност.

(3) Правоотношенията с политическите партии се прекратяват поради неплащане на експлоатационните разходи за повече от три месеца или при нарушение на забраната по ал. 2.

Глава четвърта

ПУБЛИЧНОСТ И ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.)

Чл. 33. (1) Финансовият контрол върху дейността на политическите партии и управлението на предоставеното им имущество се осъществява от Сметната палата.

(2) Политическите партии прилагат двустранно счетоводно записване съгласно разпоредбите на Закона за счетоводството.

Чл. 34. (1) (Изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., бр. 6 от 2009 г., бр. 95 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) Политическите партии изготвят финансов отчет за предходната календарна година съгласно изискванията на глава трета, раздел III от Закона за счетоводството.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г.) Финансовите отчети по ал. 1 преди представянето им в Сметната палата подлежат на независим финансов одит и заверка от независим финансов одитор, ако политическата партия през отчетния период е получила или изразходвала суми и/или друго имущество на стойност над 50 000 лв., независимо от техния произход.

(3) Разходите за одита и заверката на финансовите отчети са за сметка на съответната политическа партия.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., бр. 6 от 2009 г., доп., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) До 31 март всяка година политическите партии представят на Сметната палата финансов отчет на хартиен и електронен носител. Към него се прилага декларация по образец, в която се съдържа списък на физическите лица, юридическите лица и едноличните търговци, направили дарения.

(5) (Нова - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 6 от 2009 г.) Годишен финансов отчет, който не отговаря на изискванията на ал. 1 и/или ал. 4 относно формата, съдържанието и начина на представянето му, както и когато не е придружен с декларацията по ал. 4, се смята за неподаден.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 6 от 2009 г.) Сметната палата публикува на интернет страницата си в срок до 15 април на текущата година отчетите и декларациите по ал. 4, списък с наименованията на партиите, които не са подали отчети в срока по ал. 4, както и списък на партиите, получили държавна субсидия през предходната година.

(7) (Нова - ДВ, бр. 73 от 2006 г.) Сметната палата изготвя образец на декларацията по ал. 4.

Чл. 35. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 6 от 2009 г.) (1) В 6-месечен срок от изтичането на срока за получаване на годишните финансови отчети Сметната палата извършва одит за съответствие с изискванията на този закон и на Закона за счетоводството на финансовата дейност, приходите, разходите и управлението на предоставеното имущество на политическите партии, които през предходната година са:

1. получавали държавна субсидия;
2. ползвали предоставени им помещения - държавна или общинска собственост;
3. участвали в избори, ако такива са провеждани.

(2) При извършване на одита по ал. 1 органите на Сметната палата имат право:

1. на свободен достъп до служебните помещения и до всички документи, отчети, активи и пасиви, свързани с финансовата дейност на политическите партии;
2. да изискват в определени от тях срокове справки, заверени копия от документи и друга информация във връзка с извършването на одитите, включително на електронен носител;
3. да изискват устни и писмени обяснения от длъжностни лица, включително от бивши длъжностни лица, по факти, които са констатирани при одитите, както и по въпроси, които са свързани с тяхната дейност;
4. да изискват справки, заверени копия от документи и друга информация от физически лица, юридически лица и еднолични търговци извън съответната политическа партия, свързани с възможни случаи на незаконна дейност;
5. да изискват и да получават информация от всички органи в страната, както и достъп до базите им от данни във връзка с изпълнение на одита.

(3) При отказ за предоставяне на информация по ал. 2, т. 4 председателят на Сметната палата има право да издаде заповед за извършване на проверка на юридическото лице или на едноличния търговец във връзка с отказаната информация. При възпрепятстване на проверката от юридическото лице или от едноличния търговец Сметната палата сезира органите на прокуратурата.

(4) Събраните писмени доказателства при проверката по ал. 3 са неразделна част от документацията за извършения одит.

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) (1) След изтичането на срока по чл. 34, ал. 6 органите на Националната агенция за приходите извършват действия по компетентност по реда на глава петнадесета от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по отношение на политическите партии, които получават държавна субсидия и които не са подали в срок отчетите си пред Сметната палата.

(2) Националната агенция за приходите извършва действията по ал. 1 в сроковете по чл. 114, ал. 1 и 2 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(3) След изтичането на сроковете по ал. 2 изпълнителният директор на Националната агенция за приходите изпраща на Сметната палата информация за предприетите от нея действия, включително за издадените ревизионни актове.

(4) Сметната палата публикува на интернет страницата си доклада от одита по чл. 35, ал. 1 и получената информация от Националната агенция за приходите в срок до един месец от приемането на доклада, съответно получаването на информацията по ал. 3.

Чл. 36. (1) При непредставяне или непредставяне в срок на финансовите отчети в Сметната палата политическите партии губят правото си на държавна субсидия до произвеждането на следващите избори за народни представители.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) При установени от органите на Сметната палата в процеса на одита нарушения на политическа партия при набирането или разходването на средства, при

управлението на предоставеното имущество или при финансовата отчетност с решение на Сметната палата докладът в съответната му част, както и събраните доказателства се изпращат на Софийската градска прокуратура в 7-дневен срок от приемането му.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) (1) Сметната палата издава удостоверения за представените и/или непредставените в срока по чл. 34, ал. 4 годишни финансови отчети на политическите партии за последните три години, а за новорегистрираните партии - от датата на съдебната им регистрация.
(2) Удостоверението по ал. 1 се предоставя от политическата партия пред съответната централна избирателна комисия при регистриране за участие в избори.

Чл. 37а. (Нов - ДВ, бр. 6 от 2009 г., отм., бр. 9 от 2011 г.).

Глава пета

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

Чл. 38. Политическата партия се прекратява при:

1. решение за сливане или вливане в друга партия;
2. решение за разделяне на две и повече партии;
3. решение за саморазпускане съгласно устава ѝ;
4. влязло в сила решение на Конституционния съд, с което политическата партия е обявена за противоконституционна;
5. разпускане с решение на Софийски градски съд.

Чл. 39. Решенията по чл. 38, т. 1 и 2 се вземат от върховния орган на партията. Това право не може да бъде делегирано на ръководния орган на партията.

Чл. 40. (1) Софийски градски съд постановява разпускане на политическа партия само в случаите, когато:

1. с дейността си нарушава системно изискванията на този закон;
  2. дейността ѝ противоречи на разпоредбите на Конституцията;
  3. (доп. – ДВ, бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) повече от пет години от последната ѝ съдебна регистрация не е участвала в избори за народни представители, за президент и вицепрезидент, за членове на Европейския парламент от Република България или за общински съветници и кметове;
  4. (нова - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) не е подала годишните си финансови отчети пред Сметната палата за две последователни години;
  5. (нова - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) не е провеждала предвидените в устава заседания на върховния ѝ орган повече от два последователни пъти, но не по-малко от веднъж на 5 години, и не е представила в съда за вписване състава на новото ръководство.
- (2) Решението на съда по ал. 1 се постановява по иск на прокурора.

Чл. 41. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Решението на Софийския градски съд по чл. 40 подлежи на обжалване в 14-дневен срок от узнаването му пред Върховния касационен съд независимо от предпоставките за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Върховният касационен съд се произнася в 14-дневен срок с решение, което е окончателно и не подлежи на отмяна по чл. 303 от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Решението за прекратяване на политическа партия се вписва в регистъра на Софийския градски съд и в 7-дневен срок от вписването се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 42. (1) При прекратяване на политическа партия по чл. 38, т. 1 - 3 съответният орган определя начина на разпореждане с имуществото ѝ.

(2) При прекратяване на политическа партия по чл. 38, т. 4 и 5 имуществото ѝ преминава в полза на държавата. Държавата отговаря за задълженията на прекратената партия до размера на полученото имущество.

Глава шеста

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 43. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., изм., бр. 6 от 2009 г., бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) На политическа партия, която не представи или не представи в срок финансов отчет по чл. 34, ал. 1 и декларация по чл. 34, ал. 4, се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) На политическа партия, която не създаде публичен регистър или не впише в публичния регистър обстоятелства по чл. 29, ал. 2, се налага имуществена санкция в размер от 3000 до 10 000 лв.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) При повторно нарушение по ал. 1 или 2 се налага имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 43а. (Нов – ДВ, бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г., бр. 60 от 2019 г., в сила от 30.07.2019 г.) При нарушение на изискванията на чл. 22, чл. 24 и чл. 29, ал. 1 на лицето по чл. 30, ал. 1, а ако такова не е определено, на лицето, което представлява политическата партия, се налага глоба в размер от 3000 до 15 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) При неизпълнение на задължението по чл. 28а на лицето по чл. 30, ал. 1, а ако такова не е определено, на лицето, което представлява политическата партия, се налага глоба в размер от 500 до 1000 лв.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) При неизпълнение на задълженията по чл. 30, ал. 1 и 2 на лицето, което представлява политическата партия, се налага глоба в размер от 500 до 1000 лв.

(4) При повторно нарушение по ал. 1 и 2 се налага глоба в двоен размер.

Чл. 44. (1) (Изм. – ДВ, бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 43 и 43а се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателя на Сметната палата.

(2) Наказателните постановления се издават от председателя на Сметната палата.

(3) Съставянето на актове, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 45. (1) Кмет или областен управител, който не изпълни задължение, произтичащо от съдебно решение за отмяна на отказ за предоставяне на помещение на политическа партия, се наказва с глоба за неизпълнение в размер от 500 до 1500 лв. от съответния съд.

(2) При повторно нарушение глобата е от 5000 до 10 000 лв.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "анонимни дарения" са дарения, при които самоличността или фирмата на дарителя са запазени в тайна по отношение на трети лица;
2. (изм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.) "средства" са всички парични или непарични средства, предоставени на политическа партия въз основа на безвъзмездна сделка;
3. (отм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.);
4. "финансов отчет" е годишен финансов отчет по смисъла на Закона за счетоводството;
5. "независим финансов одитор" е регистриран одитор по смисъла на Закона за независимия финансов одит;
6. (отм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г., нова, бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) "повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на нарушителя е наложено наказание за същото по вид нарушение;
7. (нова – ДВ, бр. 39 от 2016 г., в сила от 26.05.2016 г.) "публичен административен ресурс" са бюджетни средства, помещения, автомобили, самолети и други транспортни средства, оборудване и други движими и недвижими вещи – държавна или общинска собственост, предоставени на администрацията, държавните и местните органи, и държавните и общинските предприятия, както и трудът на служителите в администрацията.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. За неуредените в закона въпроси се прилага Законът за юридическите лица с нестопанска цел.

§ 2а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) (1) Годишната държавна субсидия за 2010 г., определена по реда на чл. 27, ал. 1, се предоставя на политическите партии и коалиции в размер 85 на сто от общата сума по Закона за държавния бюджет на Република България за 2010 г.

(2) Намалението на годишната субсидия е за сметка на оставащите до края на 2010 г. траншове.

§ 3. Законът за политическите партии (обн., ДВ, бр. 30 от 2001 г.; изм., бр. 103 от 2003 г.) се отменя.

§ 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2005 г.) Регистрираните към датата на влизане в сила на този закон политически партии в срок до 30 юни 2006 г. привеждат уставите си в съответствие с изискванията на този закон.

(2) Започнатите производства по регистрация на политически партии преди влизането в сила на закона се прекратяват.

(3) Политическите партии, които са регистрирани чрез повтаряне на наименованието или абревиатурата на друга партия, регистрирана преди тях, както и чрез прибавянето към тях на думи, букви, цифри, числа или други знаци, се пререгистрират с друго наименование при условията и по реда на този закон в срока по ал. 1.

(4) В случаите по ал. 3, при неподаване в срок на документи за пререгистрация, политическата партия се прекратява от съда по искане на прокурор, а при влязъл в сила отказ за пререгистрация - се заличава служебно от съда.

(5) Областните управители и кметовете на общини прекратяват договорите за наем на помещения - държавна или общинска собственост, сключени с политически партии, прекратени по ал. 4, в едномесечен срок от прекратяването.

§ 5. (Отм. - ДВ, бр. 6 от 2009 г.).

§ 6. В Закона за избиране на народни представители (обн., ДВ, бр. 37 от 2001 г., бр. 44 от 2001 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 2001 г., изм., бр. 45 от 2002 г.) в чл. 50, ал. 3 се създава т. 3:

"3. удостоверение от Сметната палата за своевременно внесени финансови отчети за последните три години."

§ 7. В Закона за избиране на президент и вицепрезидент на републиката (обн., ДВ, бр. 82 от 1991 г.; изм., бр. 98 от 1991 г., бр. 44 от 1996 г., бр. 59 от 1998 г., бр. 24, 80 и 90 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г.) в чл. 6, ал. 1 се създава т. 5:

"5. удостоверение от Сметната палата за своевременно внесени финансови отчети на партията или коалицията за последните три години."

§ 8. В Закона за местните избори (обн., ДВ, бр. 66 от 1995 г.; попр., бр. 68 от 1995 г., бр. 85 от 1995 г. - Решение № 15 на Конституционния съд от 1995 г., изм., бр. 33 от 1996 г., бр. 22 от 1997 г. - Решение № 4 на Конституционния съд от 1997 г., изм., бр. 11 и 59 от 1998 г., бр. 69 и 85 от 1999 г., бр. 29 от 2000 г., бр. 24 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 69 и 93 от 2003 г.) в чл. 40, ал. 2 се изменя така:

"(2) Партиите представят препис от съдебното решение, с което са регистрирани, както и удостоверение от Сметната палата за своевременно внесени финансови отчети за последните три години. Когато партии участват в коалиция, препис от съдебното решение и удостоверение от Сметната палата се представят за всяка от тях. Партийните коалиции представят решението за своето образуване, подписано от ръководствата на съответните партии, образец от подписите на лицата, които ги представляват, и образец от печата на коалицията, ако има такъв."

§ 9. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 18 декември 2004 г. и на 23 март 2005 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за политическите партии (ДВ, бр. 6 от 2009 г.)

§ 28. До 31 март 2009 г. прокуратурата извършва проверка и внася в съда предложение за разпускане на политическите партии, които не отговарят на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 1 - 4.

§ 29. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон регистрираните политически партии декларират банковите си сметки по чл. 28а.

(2) Сметната палата утвърждава образците по чл. 37а, ал. 2 на отчетите за набраните и изразходваните в предизборните кампании средства в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 30. (1) До 31 март 2009 г. политическите партии представят на Сметната палата заедно със заверения финансов отчет и декларация по образец, към която се прилага списък на юридическите лица, направили дарения на партията, техния вид, размер, стойност и цел, както и списък на юридическите лица с нестопанска цел, в които учредители и/или членове на управителните или контролните органи са членове на ръководните или контролните органи на съответната политическа партия, техни деца или съпрузи.

(2) Декларация по ал. 1 подават и юридическите лица с нестопанска цел, които са направили дарение в полза на политическа партия.

(3) Сметната палата публикува в интернет страницата си в срок до 15 април 2009 г. декларациите по ал. 1 и имената на политическите партии, които не са ги подали.

(4) Лице, определено от ръководните органи на политическа партия или на юридическо лице с нестопанска цел, което не подаде декларация по ал. 1, се наказва с глоба в размер от 1000 до 2000 лв.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности (ДВ, бр. 30 от 2013 г., в сила от 26.03.2013 г.)

§ 5. (1) Лицата, за които с влизането в сила на този закон възниква задължение по чл. 2, ал. 1, подават декларациите по чл. 4, ал. 1 в 14-дневен срок от обнародването му в "Държавен вестник". Декларациите се публикуват незабавно на страницата на Сметната палата в интернет.
(2) Лицата по ал. 1 могат да правят промени в подадените от тях декларации в 7-дневен срок от публикуването им. Промените се публикуват незабавно.

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за допълнение на Закона за политическите партии (ДВ, бр. 32 от 2015 г.)

§ 2. Разпоредбата на чл. 14, ал. 3 се прилага и за започналите до влизането в сила на този закон производства по регистрация на политически партии.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение на Закона за политическите партии (ДВ, бр. 50 от 2019 г., в сила от 25.06.2019 г., изм., бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г., бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.)

§ 5. (1) Годишната държавна субсидия, отпусната на политическите партии и коалиции за периода от 26 май 2016 г. до влизането в сила на този закон, се преизчислява по реда на чл. 26 и 27 от Министерството на финансите.

(2) Разликата между предоставените държавни субсидии за периода от 26 май 2016 г. до влизането в сила на този закон и преизчисления размер по ал. 1 се връща от политическите партии и от партиите от състава на съответните коалиции, които са ги получили, и се възстановява по централния бюджет. Средствата, които подлежат на връщане от партиите от състава на коалиция, се определят съгласно начина, по който държавните субсидии са били разпределени между тези партии при предоставянето им.

(3) В 7-дневен срок от влизането в сила на този закон на интернет страницата на Министерството на финансите се публикува информация за средствата, които подлежат на връщане, по политически партии. Когато партиите са от състава на коалиция, се публикува и общата сума, определена на коалицията.

(4) На политическа партия, включително от състава на коалиция, която получава държавна субсидия и не е върнала доброволно разликата по ал. 2 до предоставянето на втората част от субсидията за 2019 г., се предоставя субсидия в размер на:

1. седемдесет на сто от сумата, която трябва да ѝ бъде предоставена като втора част на субсидията за 2019 г.;

2. (изм. – ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) петдесет на сто от сумата, която трябва да й бъде предоставена от всяка следваща част на субсидията до 31 декември 2020 г.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) При недостиг на средства по ал. 4 или липса на следващи части от субсидията разликата, която не е върната от политическа партия, включително от състава на коалиция, се връща до 31 януари 2021 г.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) Политическа партия, включително от състава на коалиция, която не получава държавна субсидия, връща разликата по ал. 2 до 31 януари 2021 г.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) След изтичането на сроковете по ал. 5 и 6 средствата, които не са върнати, се събират от Националната агенция за приходите.

§ 6. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) До представянето на актуално коалиционно споразумение за разпределение на държавната субсидия между партиите от състава на коалиция по чл. 25, ал. 1, т. 2 държавната субсидия се предоставя на партиите от състава на съответната коалиция съгласно представеното от нея до влизането в сила на този закон коалиционно споразумение за разпределение на държавната субсидия, като суми, посочени в него, се намаляват пропорционално на определения нов размер на държавната субсидия по чл. 26, ал. 1.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.

(ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г., изм., бр. 34 от 2020 г., в сила от 9.04.2020 г., бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г.)

§ 35. (Изм. – ДВ, бр. 34 от 2020 г., в сила от 9.04.2020 г.) (1) За времето от 13 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение държавна субсидия по Закона за политическите партии не се дължи. Годишният размер на държавната субсидия за 2020 г. се изчислява съгласно чл. 27, ал. 2 от Закона за политическите партии, като за броя на дните от 13 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение включително държавна субсидия не се начислява и дължи.

(2) По реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси Министерският съвет може да одобрява допълнителни разходи/трансфери за сметка на икономията на средства по ал. 1 само за дейности, свързани с предотвратяване на разпространението на заразната болест, лечението на заразените или ограничаване на последствията от болестта.

(3) През 2020 г. първата част на държавната субсидия по чл. 25 от Закона за политическите партии се предоставя до 30 юни 2020 г.

§ 52. (Изм. – ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г.) Законът влиза в сила от 13 март 2020 г., с изключение на чл. 5, § 3, § 12, § 25 – 31, § 41, § 49 и § 51, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".